

ONFLIKTNA POČILA O BREZPOSELNOSTI

ver poročila o veliki upornosti, njegov odbor pa o povečani brezposelnosti

Washington. — (FP) — Mednarodni odbor za delo, ki ga vodi Hoover pred nekaj tedni, poročila, da je bilo s pomočjo njegovega delavkega dokumenta ugotovljenih 4.8 milijona brezposelnih ljudi, kar je nad 638,000 delavcev, po načelniku njegove komisije oblikanje brezposelnosti, Fred Croxton, posebno poslabšanje.

Croxton pravi, da je 35 okropi poročila za junij povečanje brezposelnosti in padec mesečnega proizvodstva. Ta poročila se nanašajo na vse važne industrijske centre. V boškem okrožju je število brezposelnih delavcev padlo za 2.5%, v povprečni tedenški zatek za 4.3 odst. v primeru s junijem.

Philadelphija se je proizvodnja blaga bolj kot običajno v tej državi, znižala se je tudi zaposlenost in zaslužek. V Pittsburom okrožju se je proizvodnja za "nekoliko zvišala in vsaj malo ustavila padanje prejšnjim tednom".

Situacija v Chicagu je "slaba, treba nekaj storiti, da se ne more brezposelnost". V St. Louisu je lista brezposelnih, ki se prijavljajo za delo, narasla za 20, stalno delo pa je dobilo le 10, znižala se je tudi zaposlenost in zaslužek. Poročila drugih okrožij so slična. Nekdo torej blufa, ali Hoover pojm delavskim tajnikom, ali pa njegov odbor za pomoč brezposelnosti. Ko je bil obli tajnik vprašan, naj pove, kaj je bilo 638,000 delavuposlenih, in sploh hotel o govoriti in je nehoti potrdil, da je administracija po izpustila staro staro, za "zdravi" deželo že 23 mese. Bolnik pa je vedno slabši, pokazuje Croxtonovo poročilo.

nik skuša razbiti stavko

je injunkcija, ki pravi, da prajo ti stavkarji na delo ali ječo

Matthieu. — Matthew je v drugem reakcionarjem ne bo treba več hoditi v to in brskati za "prilicnim". To pot jim je prikrajzovni sodnik, ko je s sodnijske prepovedi ukazal dvigalno inženirjem, da se morajo na delo ali pa bodo šli v zapor.

stavka je prišlo pri gradbenem posloju. Ko so stavkarji pričeli najemati delavce, so se inženirji pri niso hoteli dvigati nega tramovja.

dnik je tudi poklical na zapor unijske uradnike, da dajo, zakaj bi se ne smela injunkcija trajno aplicirati.

Uruguay se pogaja z Rusijo

Montevideo, Uruguay. — Vlastno študira predlog Yutorga, sovjetske trgovinske organizacije, ki ima svoj sedež v Buenos Airesu, glede dobave gasolina iz Rusije pod zgodnjimi pogoji. Rusija bi dala gasolin Uruguayu, v eno bi pa kupovala živalske in druge produkte in tako dala vsote denarja, ki bi ga dala za prodani gasolin.

Uruguay uvozi letno nad 100,000 galon gasolina, večino iz Združenih držav. Predlog etake trgovinske organizacije predstavlja notranji minister predsednik narodnega upravnega sveta. Ako bodo pogajanja, bo zadan težak udarec priški oljni industriji, ker bo bila bogat trg v Uruguayu.

Delilček v trgovini, ne v prenegovnikih

Operatorji morajo ruderje na obeh koncih

Charleston, W. Va. — "Nas prenegovnik ne prinaša dosti, ampak delamo jako dobro v naših trgovinah," se je izrazil neki prenegovni operator poročevalcu Federaliziranega tiska.

S tem je mož veliko povedal. Ako bi bil še omenil, da operatorji skubejo ruderje na obeh koncih, pri plači in pri živilih, bi zaslužil kolajno za direktno, vsakemu razumljivo govorjenje. Rudarji to razumejo in so radi tega na stavki.

Poleg nizkih plač so ogoljufani še pri tehtanju premoga, običajno za eno tretjino. Zakon, ki pravi, da morajo imeti rudarji svojega zastopnika pri tehtanju, je krpa papirja, odkar je bila uničena unija.

Vaak rudar je prišel kupovati svoje potrebščine v kompanijskih prodajalnicah, kjer so potrebščine polovice ali pa še več dražje kot pri privatnih trgovcih, katerih je na v mnogih kempanh, kjer je vse kompanijsko. Radi velike konkurence med operatorji, je cena premoga niala in dobilek majhen.

Ker imajo kompanije svoje trgovine in so rudarji v njih prisiljeni kupovati, so pa tukaj zlati rudniki za operatorje. Malo izmed stoletov rudarjev v West Virginiji je, ki imajo sredstva tudi za jutri. V kempanh, kjer kompanije lastujejo vse, od rudnika do šole in cerkve, je večina rudarjev na dolgu pri kompanijah in so absolutno tlačani, ki nimajo niti avoboda, da bi protestovalno zapustili kempan. Tudi za to morajo imeti dovoljenje od kompanije.

Zavarovanje brezposelnosti neizgledno

Tudi Amerika se temu ne bo mogla izogniti

Pittsburgh, Pa. — Slaherna država bo prej ali slej prisiljena usakotiti državno brezposelnostno zavarovanje, je mnenje Ernest J. Smitha, upravitelja Goss Printing Press kompanije v Angliji. Vprašanje imena — ali je "dole" ali karkoli — je postransko.

"Dola ima svoje dobre in slabe strani," pravi Smith, "ampak njene dobre strani daleč odtehtajo njene slabe. Stroški morajo priti od malinertje, ki je povzročila brezposelnost."

Smith je omenil, da je v Ameriki začasno mogoče dovoliti javnega dela, da se bo dežela izognila brezposelnostnemu zavarovanju. Ampak to bo v najboljšem slučaju le začasno. Ko bo zmanjkalo tudi javnih del, bo Amerika prisiljena iskati zavetja v tej zakonodaji.

Modifikacija Volsteadovega zakona

Washington, D. C. — Komitet za modifiziranje osemnajstega amandmanta, ki ga je izvolila Ameriška delavska federacija, bo skušal dobiti podpise 15,000,000 neregistriranih volilcev na petletno, da kongres modifizira Volsteadov zakon. Komitet je razposlal pisma unijam, v katerih jih urgira, naj prično s nabiranjem podpisov.

Stavkar, izločen vsilnik, aretiran Pittsburgh. — Frank Slemok, stavkajoči rudar, je na cesti Har-marville-Chester zavozil s svojim avtom v skupino deputijev in jih oplasil, kot oplasi kragulj kokoši, ko se zapodi mednje. Deputiji so preganjali stavkarje, ki so pikirali bližnje prenegovnike, mimo pa je pridrvel Slemok ter s svojim vozilom napravil pravcaro zmedo med čuvaji "reda i rada". Bil je aretiran.

DOAK KOMENTIRAJA POROČILO KONISIJE

O obojanju deportacijske politike molči

Washington. — (FP) — Tajnik delavskega departmanta Doak — bolj pravilno: deportacijskega departmanta — je popolnoma prezrl obojanje njegove politike po Wickershamovi komisiji. V svojem komentarju je to stran poročila ignoriral, pač pa je skušal napraviti vtis, da komisija ni našla ničesar napačnega v njegovem področju.

"Medtem, ko poročilo vsebuje nekatera priporočila, s katerimi se jaz ne strinjam — pač prihajajo od ljudi, ki nimajo praktičnih izkušenj v deportacijskih zadevah — vendar poročilo vsebuje nekaj konstruktivnih idej", pravi ameriški Tamerle.

"Najvažnejši point vsekakor je, da ima ameriško ljudstvo pravico deportirati kriminalne inosemce in ljudi, ki so prišli nepotstavno v deželo. Jaz ne vem za nobeno nujnejšo stvar za deželo, kot da se iznebi kriminalnih tujcemcev. In vsaka praktična zakonodaja, ki bo dala več moči departmentu, bo dobrodošla."

Wickershamova komisija pa je bila drugačnega mnenja in v svojem poročilu pravi, da bi moral departament imeti manj moči, ker jo je v preteklosti zlorabljal. Priporoča, da kongres ustanovi separaten "prizivni odbor za inosemce," ki naj bi preiskal in potrdil vsak slučaj, predno bi bil prizadet deportiran.

Padec dohodkov od dohodninskega

Washington, D. C., 17. avg. — Stavilke, ki jih je večer objavil zakladniški departament, pojasnjuje vzroke vladnega deficita, ki je 1. julija t. l. znašal \$908,000,000.

Statistika kaže, da je vlada v končanem fiskalnem letu prejela \$1,850,040,497 dohodninskega davka ali \$550,218,735 manj v primeru s prejšnjim letom, ko je prejela 2,410,269,230. Vzrok padcu je depresija.

Napredek komunističnih mladinskih organizacij v Rusiji

Moskva. — Stavilo članov v mladinskih komunističnih organizacijah v Sovjetski uniji je v prvih šestih mesecih tekočega leta naraslo za en milijonov. Te organizacije imajo sedaj več kot 4,000,000 članov.

Dvanajst ubitih v železniški nesreči

Dunaj, 17. avg. — Dvanajst potnikov je bilo ubitih, sedem pa težko ranjenih, ko je eksprezni vlak, ki je vozil iz Rima proti Dunaju, treščil v tovorni vlak v bližini Leobena.

Slika iz delavskih bojev v Patersonu, kjer je na stavki nad 8000 svilnih delavcev. Delavci so na stavkovni straži pri tovarni Weldman kompanije. Stavko vodita "levkarska" in "demokratska" unija.

Kubanski diktator zatrl revolto

Voditelji revolte poslani v zapor. Vlada poslala nove čete v provinco Santa Clara proti ostanom rebelov

Havana, Kuba, 17. avg. — Enajst voditeljev rebelnega gibanja, med njimi bilš predsednik kubanske republike Mario G. Menocal, ki so pred devetimi dnevi organizirali revolto z namenom, da strmoglavijo Machadovo režim, so večerjaspeli na bojni ladji v Havano in bili takoj odpeljani v vojaško tujnjava. S tem je bila revolta, ki je zahtevala krog 70 življenj, doloma potlačena.

Medtem, ko voditelji v vojaški tujnjava čakajo odločitve, se vlada pripravlja, da napravi hiter konec rebelnemu gibanju, ki se ni popolnoma zatrl.

General Roberto Mendez Penabaz, eden od voditeljev revolte v provinci Santa Clara, je poslal svoje emisarje v Havano, da svedo pogoje, pod katerimi žel administracija njihovo kapitulacijo.

Machadova vlada je v zadnjih 24 urah poslala krog triti-soč vojakov v provinco Santa Clara, da uduši zadnje ostanke rebelnega gibanja in ojači vladno posadko v tej provinci, ki ji poveljuje Emiliano Amiel, Kapitulacija vstajev se pričakuje vsak čas.

Preokret v politiki sovjetske vlade

Moskva, 17. avg. — J. E. Rudzutak, pomočnik načelnika sveta ljudskih komisarijev, je v svojem govoru na konferenci ruskih inženirjev spaval vse sloje na sodelovanje in spisal rosnato sliko bodoče Rusije, ki bo prišla s industrializacijo. Dajal je, da bo dala Rusija priliko vsem, ki hočejo častno delati, ne oziraje se na prošlost. Rusija potrebuje pri izvajanju svojega programa strokovnjake, ki bodo sodelovali s delavci, ne pa jih prezirali, kot pod carizmom, je dejal Rudzutak. Nevarnost za strmoglavljenje proletarske vlade je odstranjena in vsi moramo sedaj gledati, da Sovjetska unija postane čimprej socialistična država.

Vesniki odgodili stavko

Chicago. — Člani City Sanitary Teamsters unije so odgodili stavko, ki je bila nasnanjena, da prične v ponedeljek. Komisar za javna dela Sprague je predlagal novo konferenco s zastopniki unije, ki se odprla danes in bo raspravljala o načrtih za poravnanje nesoglasij.

Ogromno rusko letalo preizkušeno

Moskva, 17. avg. — Novi ruski petmotorni aeroplan, ki razvija 2,400 konjskih sil in lahko nosi 41 oseb, je dobro prestal preizkušnje, ki so se večerj vršile na tukajšnjem letališču.

MAHATMA GANDI POJASNJUJE SVOJE STALIŠČE

Pravi, da mu je Bog rekel, naj ne gre v Anglijo. Uroda Indije se mora reševati doma, ne v Londonu

Ahmedabad, Indija, 17. avg. Mahatma Gandi se je apert vrnil k svojem kolovratu in izjavil, da mu je njegov "notranji glas" svetoval, naj se ne udeleži druge konference v Londonu glede položaja v Indiji, razen če britska vlada pristane, da se odredi preiskava o kršitvi delhijskega mirovnega pakta.

"Vprašanja o usodi Indije se mora rešiti doma, ne v Angliji," je dejal Gandi. "Moje mnenje je, da se ne bi smel noben Indijec v tem času ozirati na London. Ako sem se jaz odločil, da ne pojdem v London, sem storil to radi tega, ker sem popolnoma prepričan, da so interesi Indije zapodeni v teh amerinah."

"Ne vidim nobene razlike med britskimi politiki in britskimi uradniki v Indiji. Ako je bil ves naš trud, da izvojujemo pravice v manjših aferah, zaman, ne moremo pričakovati pravice od takovanih večjih afer. Zato je bilo čisto umestno, ko sem odklonil sodelovanje na londonski konferenci kot reprezentant Indijskega nacionalističnega kongresa. Pri tem sem poslušal glas Boga, ki mi je svetoval, naj ostanem doma."

V svojem govoru je Gandi pozival Indijce, naj bodo pripravljeni za vojno ali mir. "Pred nami sta dva poti," je dejal Gandi, "za mirno ali za vojno. Če smo aktivni ali pa aktivni del, toda naš cilj v obeh slučajih je svaraž (samovlada). Mi nismo krili določb premirja, toda če vlada misli, da je premirje končano, moramo biti pripravljeni. Zanašajmo se na svojo moč; to je edino, kar nam more pomagati v bodočnosti."

Rudarji zborovali kljub oboroženosti

Wallins Creek, Ky. — Kljub temu, da so bila vsa pota, ki vodijo v Wallins Creek, zastražena po oboroženih kompanijskih pobojniki, se je konferenca rudarjev vseeno vršila. Odsotnih pa je bilo veliko število zastopnikov, ki so bili zavrnjeni po oboroženih čuvajih.

Na konferenci so bile izdelane zahteve, za dosogo katerih rudarji stavkajo. "Lestvica" vključuje zahtevo za osemurno, \$4.50 za sunanje kompanijsko dežlo, \$5.50 za spodkopavanje premoga (brushing), odprava "check-offs", enako število vozličkov za vse ter pravico do izvolitve svojega zastopnika pri tehtnici.

Student aretiran

Harlan, Ky. — Arnold Jones, mlad študent bogoslovja in zastopnik Sherwood Eddyja, ki je preiskoval razmere med rudarji, je bil aretiran in vržen v ječo pod obtožbo "kriminalnega sindikalizma, sestajanja in shajanja". Radi tega ga čaka 20-letna ječa.

Kompanijski pobojniki so mu grozili, da ga umorijo, češar so se pa zbal radi prevelikega krika, ki bi nastal med liberalnimi in delavskimi krogi. Končno so sklenili, da je bolj varno, ako ga aretirajo. Za njega se je zavzela Civil Liberties unija, ki je brzojavila pomoč.

Nepismenost med tujerodci

Washington, D. C. — Poročilo cenzenskega biroja izkazuje, da je nepismenost med osebami, ki so bile rojene v tujzemstvu in prebivajo v ameriških mestih, v preteklem desetletju padla od 13.8% na 10.7%.

Wickershamovo poročilo o vzrokih zločinov

Brezposelnost, nepravilno družinsko življenje, razbiti domovi, neugodne življenske okoliščine v alumskih distriktih odgovorni za zločine

Washington, D. C., 17. avg. — V svojem trinajstem poročilu, ki ga je Wickershamova komisija predložila predsedniku Hooverju, so navedeni glavni vzroki, ki so po mnenju komisije odgovorni za širjenje zločinskega vala. Komisija v poročilu priznava, da je predmet, ki ga je proučevala, preveč zapleten in radi tega ni mogla priti do definitivnih zaključkov ali predložiti sugestij, ki bi nudile remeduro.

Poročilo komisije je zelo obširno in vsebuje četrt milijona besed. Brezposelnost, politični vpliv v izvajanju zakonov, defektivna mentalnost, neugodne okoliščine, kakor na primer življenje v alumskih distriktih velikih mest, nepravilno družinsko življenje, razbiti domovi in veliko število kompliciranih zakonov so glavni vzroki zločinov.

Komisija naglašja, da remedura ne leži v represivnih merah, temveč v odpravi vzrokov.

Poročilo je podpisalo devet članov komisije. Sodnik Williams S. Kenyon je odklonil podpis, Henry W. Anderson je pa predložil poročilo manjšine, v katerem obtožuje svoje kolege, da se niso držali navodil predsednika Hooverja, naj predlože konstruktivne in odločne zaključke.

Allen bo vodil brezposelnostno zavarovanje

Pomaga bo Hooverju administraciji pri pobiranju zbiranj za federalno zavarovanje proti brezposelnosti

Washington, D. C. — (FP) — Henry J. Allen, sposor sloglasnega protistavkovnega zakona, ki je bil governor države Kansas, bo v kratkem odpotoval v Evropo. Tam bo študiral sisteme zavarovanja proti brezposelnosti in pričakuje se, da bo pisal članke v ameriške revije proti "doli", kakor označujejo brezposelnostno zavarovanje nasprotniki. Administracija bo rabila Allenove napade na zavarovanje proti brezposelnosti kot orožje proti legislaciji, ki jo nameravajo progresivci predložiti v kongresu v prihodnjem decembru. Allen je poznan reakcionar in je bil prošle jesen porazen, ko je kandidiral za zveznega senatorja.

Allen bo imel s seboj poverilnico od predsednika Hooverja kot njegov prijatelj in svetovalec ter mu bodo šli na roko ameriški diplomati v Evropi.

Skoro v istem času, ko bo Allen odšel v Evropo, se bo iz Evrope vrnil John J. Leary, reakcionarni novinar in prijatelj tajnika delavskega departmanta Doaka in Matthew Wolla.

Learyja sta poslala v Evropo Hoover in Doak na študijsko potovanje. Njegova naloga je bila študiranje vladnih posredovalnic za delo v raznih evropskih državah. Leary je bil poznan kot nasprotnik tega sistema, predno je odšel v Evropo, in njegovo poročilo bo nedvomno tvorilo nadaljnji dokument "robusnega ameriškega individualizma in superiornosti", ki ga bo Hooverjeva administracija rabila v prihodnji predsedniški kampanji.

Illinois ima 41,937 jetnikov

Springfield, Ill. — Državni odbor za javno blagostanje je objavil statistiko, ki pokazuje, da je bilo v zaporih te države 1. julija 41,937 jetnikov, 11.48% več kot v prejšnjem letu. Državne ustanove za slaboumne imajo 28,57 bolnikov ali 3.88% več kot v prejšnjem letu.

UMAZANA POLITIČNA KUPCIJA RAZKRITA

Frank L. Smith, kateremu je bil odklonjen sedež v zveznem senatu, pravi, da mu je Rosenwald ponudil v volilni kampanji vsoto \$355,000, ako umakne svoje kandidature

Chicago, 17. avg. — Frank L. Smith, ki je bil l. 1906 involjen za zveznega senatorja, a mu je senat odkrel sedež, je večerjadal javno izjavo, v kateri pravi, da mu je Julius Rosenwald, načelnik direktorija Sears-Roebuck Co. in znan filantrop, ponudil delnice te družbe v vsoti 655 tisoč, ako bi umaknil svojo kandidature v prilog Hugh B. Magillu, ki je kandidiral za senatorja kot neodvisen republikanec.

Smithova izjava je odgovor na trditve v knjigi "The Case of Frank L. Smith", ki jo je spisal Carroll H. Woody, profesor na čikaški univerzi. Smith pravi, da je izdajo te knjige sponsoriral in financiral Rosenwald.

Smith naglašja, da mu je Rosenwald ponudil 10,000 delnic, ki so imele v tistem času tržno vrednost \$55.50 vsaka, dve leti pozneje, ko je vrednost delnic poskočila, bi pa bile vredne približno dva milijona dolarjev. Smith citira Rosenwalda, da mu je posneje rekel, da je on (Smith) edini človek, ki je odklonil milijon dolarjev.

Prilaskava, ki jo je odredil senatni odsek, je po izvolitvi Smitha ugotovila, da je Samuel Insull, električni magnat, potrošil veliko vsoto denarja v Smithovi kampanji in se podal na ugovorilne mu je senatna zbornica odrekla sedež.

Rosenwald, ki se sdravi na svojem domu, je odklonil komentar, ko je bil obveščen o objavi Smithove izjave. Njegov sin Leasing Rosenwald je dejal novinarjem, da so zdravilni prepovedali, da bi kdoli motil bolnika s stvarmi polemične vsebine, kar bi lahko njegovo bolezen poslabšalo.

Operatorji morajo priznati unijo

Evkeije rudarjev na Kanawhi prenegovnem polju se nadaljuje

Charleston, W. Va. — (FP) — Kanawha Operators' Assn., ki kontrolira obratovanje prenegovnikov, v katerih je neodvisna rudarska unija napovedala stavko, je na svoji dvadnevni konferenci v Charlestonu odločila, da ne bo priznala nobene rudarske unije. Obljubila je, da bo upoštevala čim večje število rudarjev, če prenehajo s stavko. Nekateri operatorji so urgirali spravo s unijo, toda bili so v manjini.

Glavni stan unije je potem naznanil, da ne verjame v obljube in da bo nadaljeval s bojem za priznanje unije. Stavka je sedaj koncentrirana v Prenterju, Hugestonu, Blakelyju in Norfolk.

Premogovne kompanije se vedno izganjajo družine stavkarjev iz stanovanj. V zadnjih par dneh so izposlovale dovoljenje za evkeijo 258 družin. Voditelji stavke pravijo, da je pomoč neobhodna potrebna, da se prepreči pomanjkanje med stavkarji in njihovimi družinami.

Stavka svilnih delavcev se širi

Paterson, N. J. — Stavka svilnih delavcev v Patersonu, središču ameriške svilne industrije, se stalno širi, kot poroča glavni stan Associated Silk Workers unije. Več kot tisoč delavcev se je v zadnjih par dneh pridružil stavkarjem in v dveh večjih tovarnah je bil obrat ustavljen.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LESTENJA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE ZVEZE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna in slovenska družba (Slovene National Benefit Society) in Kansas, do \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta, \$1.25 na četrt leta; na Chicago in Cleveland \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta, \$1.25 na četrt leta; na in-terme \$2.50.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year, \$2.50 per half year, \$1.25 per quarter; foreign countries \$5.00 per year.

Cena oglasov po dogovoru. Reklame se ne vrstijo.

Advertising rates on agreement. Manuscripts will not be returned.

Mladost na vseh, kar ima stik s Slovenci.

PROSVETA

3007-09 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

128

Glasovlitz naselbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

Peš na goro Pike's Peak

Pikeview, Colo. — Ker gre bolj alabo z delom in so nam premo-garjem plačo znižali za 24%, to je, da zdaj imamo 53 centov od tona premo-ga, v \$5.00 za osem ur dela, sem sklenil, da opišem moje pot na skoro najvišji hrib v Ameriki, to je Pike's Peak. Ker nisem eden izmed tistih "ta-stretnih", da bi mi dobra mati SNPJ podarila vožnjo z avtomobilom na omenjeni hrib, Pike's Peak, kakor je Andreju Kobalu, četudi sem že 17 let član SNPJ, si tudi jaz upam "mali račun" položiti dobri materi SNPJ. To-raj bratje, posebno delegati 9. redne konvencije (ker smo vake vrste račune slišali na kon-ventiji), odprite ušesa in poslušajte.

5 tukajšnje kempe mi je ro-jak "črne polti" dal zastoj vožnjo v njegovi limozini v 6 milj oddaljeno mesto — Colorado Springs. Z mesta Colorado Springs v okrog 6 milj oddalje-no mesto, Manitou, sem pa vzel "strie-karo", ki me je stala 20 centov na eno stran, ter na obe strani 40 cent. V mestu Manitou sem si še kupil pol ducata pomaranč za 10 centov, da sem imel za pot. Potem pa hajd peš s "čigom" še deset milj v hrib.

Sijo je ob 8. zvečer (dne 4. avgusta), ko sem jo začel ma-hati v hrib. Noč je bila jasna in še precej topla in sem kmalu imel za seboj precejšnjo daljavo svoje poti po Cog Railway, ki se vleče med strmimi gorovjem. Ob pol anafitih zvečer sem že imel 6 milj poti za seboj in sem bil že nad gorami, s katerih se sudi krasen razgled nazaj v mesto Colorado Springs in proti jugu v Pueblo. Prav krasno je tudi videti ponoči po vrsti v ogromni daljavi svetilnike, ki kažejo pot srakoplovom ponoči.

Se sem nadaljeval pot 1 miljo in pridem nad gozdno črto (tim-ber line), visočina 11.500 nad morjem. To je črta, kjer zmanj-ka dreva in le tu pa tam se vi-dijo imed kamenja krasne cvet-lice, ki v tem mesecu najbolj cvetajo. Pridem na prostor, ki se imenuje Windy Point, to je visočina 12.129 čevljev nad mor-jem. Tukaj me je pa moj želo-dec začel opominjati. Da ga po-tolaim, sem šel v Windy Point kodo, ki je naša 35 postavljen-a, da se želodec tolaži, skodelico kave spit in prigrizek pojedti. Ma je stalo 30 centov. Tam so mi povedali, da imam še dve in en četrť milje hoda, predno bom na vrhu.

Ko sem zapustil omenjeni pro-stor, je bilo že pol dvanajstih. Ko sem se malo pokrepal, sem naslednjo miljo dobro "rezal," kljub redkemu zraku. Moram počivati na vsakih sto čevljev. Strmim, kdaj bom zagledal na vrhu hriba hotel, ki pa sem ga zagledal, ko sem bil komaj par sto čevljev od cilja.

Torej sem na vrhu. Ura, ena čez polnoč. Za zadnji dve mi-lji sem potreboval skoro uro in pol. Ker računajo na Pike's Peak v hotelu \$3.00 za prenoč-šče in jaz s praznim žepom sem se tako visokega počutil, da jih nisem hotel iz sladkih sanj pre-buditi, zato sem si poiskal mal prostor in tam počakal do 3. ju-traja, da so odprli hotel in kavo so še tudi imeli kuhano, ki je stala samo deset centov. Torej tukaj imate račun — 90c, ki se precej razlikuje od Kobalovega. Ha, ha! Upam, da mi takoj pla-čate, če ne, vam vsem skupaj uro navijem!

Malo humorja ne škoduje. Željno sem pričakoval solčne-ga vzhoda. Končno se je prika-zalo daleč, daleč čez kanalske prerije. Zagledalo je kot bi pri-šlo iz morja in veliko večje kot ponavadi. Obilo užitka in trud je dobro poplačan človeku, ki ljubi naravo. Z vrha se vidi, če je čist zrak, 200 milj na okrog s prostim očesom. Na severni strani se lepo vidi v Denver, glavno mesto Colorada, proti za-padu se vidi visoki hribi s sne-gom pokriti. Tudi Pike's Peak se je še malo imel. Pike's Peak se imenuje po človeku, ki je re-keč, da ne bo on mogel nikoli v hrib. To je bilo dne 13. nov. 1806. Njegovo ime je bilo Zebulon M. Pike. Dne 14.

julija, 1820, po dolgi ekspedici-j, pod vodstvom dr. Edwin Jame-sa, je on prvi prišel na vrh te gore, ki je visoka 14.109 čevljev. Ko sem si moje oči in glavo popolnoma "napolnil," sem "jo" pa mahnil nazaj proti domu — in tudi peš. Nazajgrede sem imel zopet krasen razgled po gor-skih jezerih. — H koncu dopisa pozdravljam vse rojake in roj-kinje širom dežele, posebno one iz Kansasa. Rad bi vedel, kaj je z rojakinjo Frances Sinko-vec, da se ni ne oglašal v Pro-sveti.

Frank Sikole,
član društva Triglav št. 94.

Predavanje o Rusiji

Virginia, Minn. — Dne 13. av-gusta je v tukajšnjem socialisti-čnem hramu predaval Jenny Taatin o sovjetski Rusiji in nje-nem petletnem načrtu, ki pr-na-ša novo življenje na polje, v ga-de in rudnike, v trgovino in to-varne in globoko zadeva v življe-nje vsakega posameznika.

Rusija uvaja v svoj delokrog nove in najboljše metode proiz-vajanja in razpečevanja, osredo-točuje vsa povod v svojo eno-ginjo, da položi temelj novemu re-du. Pozvala je svetovne najspo-sobnejše ljudi, da ji pomorejo pri njenem delu. Nova in cvetoča mesta nastajajo, kjer je bila pu-stinja popel, je rekla govornica z mirnim a živahnim glasom, ki je zvenel kakor uteha in gasil-ko žejnemu grlu.

"Nikjer, koder sem potovala, nisem videla brezdolja, ampak šavdujenje delavcev in delavk, v katere je stopilo spoznanje, da vse, kar vrše, je v njihov prid, da delajo zase. In uspehi dela, katero se je pred kratkim časom zdelo nemogoče — so presenetli vse, so porobili notranjo zado-voljnost in pobudo, katera uspe-sajba in daje zavest in vero vase."

Ves svet strmi ko čuje govo-riti o tej prečudni deželi, govori se mnogo ali malokdo kaj verja-me. Rusija gradi nov socialni red, popolnejši od vsega, kar sje kdaj videli in slišali. S tem svojih delom hoče dokazati, da je dela-vec zmogel voditi industrijo. Pravi jo: "Hočemo dognati in prog-nati, kar smo podvzeli in preko vseh črt starega reda."

Daš je žena govorila v angli-ščini, je vpletala v govor prišle ruske besede. Ko sem primerjal s našimi besedami, sem vzkli-nil pri bebi: "To je naša govorica!" In zroč v govornico sem vi-del v nji del ruskih poljan in go-zdov in sem čutil njihov sveži se-

lest in slast in smisel, ki zrcali vsemu svetu nove upe na prosti. Odele se mi je, da smo prespali dan v nesmiselnih malenkostih, se utapljamo v morju nepravice zato, ker sovraštvo ruši naše de-lo in vero vanj, ker je bilo pre-revno. A ta govornica je k nam zanesla novo mladiko, ki ne sme usahniti, ampak mora rasti v odzor boljše bodočnosti, ki pri-de.

Pozdravljena! — Pozdravljam dopisnike Prosvete, ki leto za le-tom delujejo s pisanjem in na vsah straneh oceanov, v Jugo-slaviji in Ameriki. Čeprav ni od-ziva — nadaljuje: srno tiho pa-da v razor. Samo od tukaj in le od tu moremo kaj boljšega pri-čakovati. — Jes. Kovačič.

Priredba v prid stavkarjem
Johnstown, Pa. — Splošno je znano javnosti, da premogariji v Penni. W. Va., Ohio in Kentuck-yju že več časa stavjajo, za bolj-še delavske razmere in za prizna-nje unije od delodajalcev.

Ker so sredstva stavkarjev iz-črpane, se obupno obračajo na naša delavska srca za nujno po-moč. V ta namen se je zbralo dne 3. avgusta 18 slovanskih pod-pornih društev, in sicer sloven-ska, hrvatska, erbska, slovaška in ukrajinska, ter se je sklenilo, da imamo skupni piknik dne 23. avgusta na Lazovi farmi, to je 15 minut nad Conemaughom. Čisti dobiček se odpošlje pre-mogarjem v podporo.

Vstopnice se je dalo tiskati 5000 po 10c, katere so se sorazmerno porazdelile med prizadeta druš-tva. Nadalje so se izvolili odbori za Moxham, Cambria City, John-stown, Conemaugh in Franklin, kateri imajo nalogo iti okoli tr-govcev in nabirati darila v žive-žu za premogare.

Na pikniku bodo govorniki iz stavkovnega okrožja in nam bo-do posebno pojasnili njih položaj. Delavci! Vsi na piknik 23. av-gusta! Pokažimo, da so naša sr-ca na strani sestradanih drušin premogarjev, ter da se zaveda-mo, da je njih boj naš boj!

Za odbor slovanskih podpor-nih društev v Johnstown, Pa.,
Frank Pavlovich.

Skupni piknik

Detroit, Mich. — Tukajšnja društva Hrvatske bratske za-jednice št. 53, 361 in 518 prirede velik skupni piknik v nedeljo 23. avgusta na dobroznanem prostoru 11 Mile rd. in Dequindre v pomoč prizadetim članom. Piknik prične že ob 10 dopoldne. Pripravljen bo obilna prvo-vrstna posredba v tekočini in jedilih. Iz prebitka tega pik-nika se bo plačalo mesečne pri-spevke za člane in članice, ki so

breda dela. Na pikniku bo igra-la dobra godba in manjkalo ne bo ničesar, samo da bo vsak pik-nikar zadovoljen. Na evidenje!
I. Rimac, tajnik.

Čebela čebel

Kako je prof. Forel preizkušal vid in voh čebel na umetnih cvetlicah

Te dni umrlj avcarski psiha-ter Forel, ki je bil tudi eden naj-znamenitejših raziskovalcev življenja čebel, os, mravelj in ter-mitov, torej socialno živičih žu-želk. Izvršil je z ogromno potr-pežljivostjo na stotine poskusov, da bi ugotovil, kaj vse zmorejo čuti teh živalic. Tako je n. pr. dokazal, da razločuje čebele cvetlice tudi po barvi in obliki ne samo po vonju, kakor je trdil Plateau. Vendar zadostuje že precej neokoren posnetek cvetlič-nih barv in oblik, da čebele pre-motijo, kar pomeni, da ne vidijo tako dobro kakor ljudje. Zadevni poskus opisuje slavni učenjak sledeče:

"Izdelal sem rdeče, bele, mod-re in rumene cvetlice iz papir-ja. V vsako sem kanil kapljo me-đu. Opazovati sem pričel okoli 9. jutraj. Četr ure so letele pre-mnoge čebele v vseh mogočih smereh mimo teh umetnih cvet-lic, ne da bi se najmanj zanimale zanje, čeprav bi moral med vpli-vanja na njih voh, če bi bila Pla-teaujeva trditve pravila.

Za celo uro sem se potem od-stranil. Ob povratku sem našel rumeno cvetlico prazno, znamen-je, da jo je ena čebela odkrila. O-stale so bile nedotaknjene. Z ve-liko skrbnostjo sem postavil na-to rdečo umetno cvetlico v bliži-no čebele, ki je pravkar plenila neko daljjo. Ponovil sem ta po-skus štiri- ali petkrat, ne da bi čebela opazila meč, tako močno je bila njena pozornost vezana od daljje. Končno mi je uspelo, da sem med spravl v direktni dotik s čebelnim rličkom. Takoj se je lotila kaplje među in se je bavila samo z umetno cvetlico, zanemarijoč daljjo popolnoma.

Pritrdil sem sedaj na vejo sre-di skupine dalji papirno cvetli-co, dočim je čebela še rila po nje-ni čaši in sem živalici prebarval hrbet z modro barvo. Ponovil sem poskus z belo umetno cvetli-co pri drugi čebeli, ki sem jo po-barval rumeno, in s tretjo cvetli-co pri tretji čebeli, ki sem jo za-znamoval belo. Modra čebela se je kmalu vrnila iz svojega bliž-njega panja do rdeče umetne cvetlice, ni se pa spustila najo, temveč na rumeno umetno cvet-lico, ki jo je bila opazila, in pri-čela v tej erkatni meč. Potem se je vrnila k rdeči cvetlici. Potem sem videl, da se je vrnila rume-na čebela k neki beli cvetlici in jo pričela pleniti, nakar se je po-dala še k rdečim in rumenim pa-pirnim cvetlicam, a kakor njena modra tovaršica je povsem za-nemirila prave daljje.

Sedaj se je pojavila bela čebe-la, pa ni takoj našla svoje papir-ne cvetke in je začela pleniti po številnih daljajah, kakor da jo preganja spomin na meč. Potem se je vrnila k nepravim cvetli-cam, ni jih pa spoznala; iz česar razumem, da ni mogla asoci-irati spomina na njih zunanost z vonjem in okusom među. Končno je sletela k skupni kizantem in je tam odkrila razne delce rume-nega arca umetne cvetlice, ki so bili padli iz te na tla. Spustila se je nanje in pričela erkat med na njih. Pritrdil sem te delce na cvetlico, ki so ji pripadali. Od-tlejo se so vračale barvane čebele vsak trenutek k papirnim cvet-kam in so erkale iz njih, ne da bi se menile za prave daljje. Pri tem moram omeniti, da so osta-le papirne cvetlice odkrile živa-lice same od sebe.

Kriza pomolov

V nekem pregledu o obljude-nosti civiliziranega sveta izjavlja dr. Louis J. Dublin, vodja statističnega oddelka zavaroval-ne družbe "Metropolitan" v New Yorku, da daje sedanjí rod ko-maj polovico toliko otrok kakor prejšnji. Izjemo tvori v tem po-gledu samo Rusija. Nazadova-nje porodov ni v nobeni svezí s nerodovitnostjo, marveč ga mo-ramo smatrati za zavestno kon-trolo porodov, ki se je uveljavila po vsem svetu. Po Dublinovi sodbi tudi ni izgledov, da bi se te razmere izboljšale. Se več. On sdi, da ni došen niti višek krize v omejevanju potomstva.

Naš in tuj vsakdanji kruh

V obeh Evropa je kruh najbolj razšir-jen, najpreprostejši in najbolj potrebno živ-lje. Brez njega si življenja sploh ne moremo misli-ti. Nešteto rečenic v naših govoricah ("osta-je brez kruha" — dela, "krušni oče" — rednik, "služiti si kruh" itd.) nam to dokazuje. Ven-dar so pa ljudstva, in večina je teh med vsem-na svetu, ki jim kruh ni vsakdanja hrana in ki ga niti ne poznajo.

Že v Evropi sami se v skladu s klimatič-ni razmerami in z značajem zemlje zelo spre-minja izkoriščanje posameznih žitnih vrst, ki prihajajo v poštev za izdelavo kruha. Dočim-jedo v zapadni Evropi, pa tudi na Anglikem pri nas in še vzhodnej v Evropi ljudje veči-noma beli, pšenični kruh, prevladuje na Nem-skem že rženi kruh, v severnejših delih Evrope imajo že ovsenega, ali pa se zadovoljujejo ka-kor na Skotakem in Irakem z ovseno mleč-ni kašo. Jčmen je v teh deželah tudi eno izme-glavnih živil, v južnih delih Evrope, kakor me-Italijani, prevladuje spet koruza.

Čim bolj se oddaljujemo od Evrope, tem bolj se spreminja jedilni list. Tretjina vseg-človeštva, v vzhodni in južni Aziji, se preživlja izključno z rižem in Japonci imajo izraz "je-tranji riž", "opoldanski riž" in "večerni riž" — istem pomenu kakor Nemci svoj "Mittag" in "Abendbrot" ("opoldanski kruh" — kosilo, "večerni kruh" — večerja). V teh krajih dok-vsa pokrajina svojo tipično podobo po riževih poljih, kakor pri nas po žitnih. Riž potrebu-jnamreč mnogo meče in kjer je ni v zemlji, mo-rajó seči po umetnem namakanju. Riževa po-lja se dvigajo v terasah drugo nad drugim in so zaprtá z jezovi, da jih je mogoče lmeti po-vodo. Často rabijo ta polja tudi kot ribnike za gojitev rib.

Zamorci afriških step se hranijo večino-ma z različni vrstami prosa, ki imajo skupn-ime "dura", zmloto srno skuha jo oziroma spa-rijo na poseben način v velik, trd cmok.

Pragonski zamorci sploh ne pridelujejo žit-in se hranijo z bananami in gomolji. Sladke ba-nane, ki gre nam v slast, seveda skoraj ne po-gledajo, pač pa ne manjka pri nobenem njih-vem obedu njene, v surovem stanju neizžitne močvirnate posestrine, ki je znana pod imenom plizang. To jedo kuhano ali praženo, marsik-je tudi v podobli cmoka. Med užitnimi gomolji, ki so po mnogih krajih skoraj edina jed domač-nom, je omeniti jama, balate in posebno ma-niok, ki ga ponekod predelujejo tudi v kruh.

Prebivalcem oaz od Maroka do Perzije na-se vsakdanji kruh na datljevkah in čisto s-ladki sadeži te palme, pripravljeni na na-različne načine, njih edino živilo. Datljevk-pa jim ne daje samo hrane, temveč tudi svoj-široke liste za strehe njihovih bivalšč, vlakn-za vrvi, debla za gradbeni les, sok za neko opo-jo pijačo.

V bližini tečajev je človek spet navezan na samo mesno hrano. Ribe, tjunji, severni me-vedi, mroži, ptice — to je vsakdanji kruh Eki-mov, Indijancev na Ognjeni zemlji in drugih polarnih ljudstev.

Skrivnosti najdrobnejšega sveta

Dunajska Akademija znanosti je v za-dnjem času nagradila več avstrijskih učenj-kov, ki so se odlikovali s kakšnim veleznanim uspehom v svojem znanstvenem področju. Me-najgrajenci zaslužijo osembo štirje učenjaki, ki so s svojim raziskavanjem pridili globoko skrivnosti najdrobnejšega sveta.

Rastlinski fiziolog prof. Hoefler se je odli-koval z raziskovanjem življenjske prasnove protoplazme; docent dunajskega vseučilišča dr. Gross je napravil celo vrsto novih odkritij v področju elektrolize, razlobo tekočinastih snovi pri prehodu električnega toka v dve sestavni raznopolni električni nabojem; docent dr. Feigl je odprl znanosti povsem nove možnost z ispopolnitvijo mikrokemične analize, umet-nosti za določitev kemične sestave neznanih majhnih drobec snovi. Posebno zanimanje pi-zbuja delo "atomskega drobilca", fizika dr. Ewald Schmidta. Drobitelj atomov je postal v zadnjih letih najdragocenejša metoda moder-ne fizike, ki raziskuje gradnjo snovi. Schmidta se bavi predvsem z raziskavanjem atomski-drobec, tistih delcev, ki jih radijako izžareva-je meče iz bombardiranega atoma. Ugotovi-je, da so ti nevidni drobič vodikovo jedro (pro-toni) atomov in je dokazal, da so odvisni o-narave radijskih žarkov "alfa", ki prodirajo skozi snovi. S svojimi raziskovanji je osvetli-skrivnostno igro ali v notranjosti atomov in j-privedel v območje znanstvenega računa.

Barva las in rak

Monakovski raziskovalec prof. Voltz p-roča v reviji "Virehows Archiv" o nenava-nem nagnjenju rdečelasih žensk za rak, ka-mu je razkrilo dolgoletno opazovanje. V za-njih petih letih je n. pr. odkril, da je bilo me-bolnicami za rakom, ki so štele do 35 let, ka-lanih 70 odst. rdečelas. Te bolnice so napra-čile drugimi drugačno barvo las, elasti pa napra-čile rdečelas. To je bilo v neugodnem položaj-ker zdravilno obnavljanje manj učinkuje na-ji in zato tudi ne odpravljajo tako rade.

Stvar ne bi bila presenetljiva, saj je zn-no, da je rdečelas tip nagnjen bolj nego tem-nolas k raznim boleznim, med drugim tudi-prav izrazito k pegavosti zaradi vpliva sol-čnih žarkov. Vendar poziva profesor Voltz-ki deluje na šenki kliniki monakoveškega v-čilišča, svoje staškovske tovariše, naj bi mu-tem pogledu sporečili svoja opazovanja.

(Dalje prihodnjik.)

Lidiya Seifulina:

VIRINEJA

Za Prosveto prevedel Mile Klopčič

"Popolnoma zaman obračun vse v svojo kodo, kmetica. 'Ne maram tja, kjer je bolje, pogrezniti se hočem v najhujšo brozgo,' tako si govori. Slišal sem vse, kar govorijo o tebi. Ne maram izgubljati mnogo besed, rečem ti pa: delavna ženska si, nisi še popolnoma pokvarjena. Pridi k meni in opravljaj gospodinjske posle. Zastonj te ne bom preživljal, saj nisem ne trgovec ne milostni gospod. Če pa boš delala, boš imela na izobilje tiste hrane, ki si jo bom tudi sam zase služil. Kar se tiče nadlegovanja, ponočne zadeve, v tem pa ničesar ne obljubljam. Jaz sem še mlad, ti si mlada, žive la bova tesno drug pri drugem, kako bi se ubrali strasti? Rečem ti le: sile ti ne bom delal. Če ne maraš — pa ne maraš. Toda rečem ti kar odkrito: dokler boš žive la v moji hiši, se tudi z drugimi moškimi ne boš smela pečati. Potem živi čednostno in skrb za svoj dušni blagor. Kar se mene tiče, jaz te ne bom silil v nič."

"Lastna nečistost ne diši, tuja smrdi."
"Je že tako. Drugače se ne pogodim. Če ne boš mogla zdržati, boš lahko šla. Saj nisi privezana name. Vsekakor se boš vsaj okrepila. In tudi jaz nikakor ne morem živeti brez ženske. Dobra si z otroki, aam sem videl. Nikar torej kar naravnost ne odbi. Premisljaj danes, in jutri mi lahko poveš."

Virka je stresla z glavo in rekla potem tiho:

"Ljudje se ti bodo rešali. Toliko so me že opravljali."

"To je zato, ker ti sama največ o sebi govoriš. Če boš nekaj časa lepo mirno žive la pri meni, te bodo tudi ljudje pustili bolj pri miru. Če te pogledam, se mi zdi, da prav za prav več govoriš o svojem grehu, kakor pa res grešiš. Si se pečala z mnogimi moškimi?"

"Ne! Le z nekim beguncem, da bi jesila ljudi, do sebe ga pa nisem pustila. S kovačem pa je res bilo nekaj, to je res. Toda pogosto sem se nesramno obnašala, valjala sem se pijana po cesti in vprilo ljudi sem bila razsodana z moškimi. Toda ti me izprašuješ kot pop pri spovedi. Fej! In jaz lepo brusim svoj jezik ... Poberi se od mene, ti kajtar nečni! Prav to bi rad od mene kot vsi drugi, le da najprej mnogo blebečeš. Fej! Fej! Fej! Zemlja naj te požre, prekleti capin ti! Najhujši lopov si med vsemi lopovi!"

Naglo je odhitela od reke po strmi steni in ni nič čutila bremena veder. Srce ji je razbijalo v prsih, in solze, ki so le redkokdaj stopile Virki v oči, so ji zamergile pogled.

Tudi ponoči se je jokala.

Anija se je vrnila. Rdeča barva njenih lic je zbledela, in ona sama je bila nenavadno molčeča. Sama je razpregla konja na dvorišču, zneala stvari v kodo. Potem je izprašala Virko o gospodinjskih. Šele potem je sedla na klop ob mizi in skicala sirote. Objela jih je in pobotala in začela žalovati, kakor je to ob takih priložnostih navada:

"Ah ve drage, uboge sirote, zapustil vas je vaš dragi, dobri oče, Silantij Pahomovič — kaj bo zdaj z vami? Ah, ah, ah, nepričakovano in nenadno je legla temna noč na moje srce. Ti moj beli golobček, ti moj srčno ljubljeni, ti moj sokol, ti moj dragi moš Silantij Pahomovič! Pa naj bi šle moje noge še tako daleč — k tati ne bodo nič več prišle, pa naj bi gledale moje oči še tako daleč — nikoli več te ne bodo ugledale, nikoli več ne bodo našle miru. Zapustil si svojo ženo, zapustil svoje drage, majhne otroke, zapustil si nas in nikoli več se ne povrneš. Legel si v vlažno mater zemljo, ne na našem pokopališču, marveč v tujem, daljnem kraju. Le-

gel je k večnemu miru, zakril se je s težko plastjo zemlje in zasidil vanjo križ za zapah. Zda ne bo več vstal, ne bo nas več gledal, ne bo nas več klical, ne bo nas več božal. Njegove drage, urne noge so dovolj hodile, njegove drage roke so dovolj delale, njegove drage, bistré oči so dovolj videle. Ah, tako neznošno, popolnoma neznošno in zopno mi je, — če se ozrem po božjem svetu! Ovičje tudi moje bele roke v mrtvaško haljo, zatianite mi oči, položite me k njemu v mater zemljo. Ni to breza, ki stoji samotna v polju, trepeče in omahuje in toči vetru svojo bridkost, marveč je to tvoja žena, grenko ozaloščena žena. S svojo ubogo glavico tolče po zemlji, kriči, kliče tebe, dragi sokol, pa ne bo nikoli več slišala tvojega glasu, nikoli ničesar doseglja s svojo molitvijo. Onemel si za vse večne čase, preselil si se v večni mir ..."

Došlo je tako žaloval. Svoje žalostno srce si je lajšala s svetlimi, rožnatimi besedami, v bolestem ihtenju in neprestanem jok. Vse svojo žalost in vse skrbi vdovskega življenja je iz srca prelila v besede. Koča se je polnila s kmetičami.

Ko so Anisiji usahnile solze in besede, je na dolgo pripovedovala o Silantijevi smrti, o mestu, o govoricah, ki krožijo tamkaj o vojni. Potem je pripravila testo za sedmino in prišla za delo v kodi.

Virineja je molala kravo na dvorišču. Premisljajala je o Silantijevi smrti:

"Vaakdo čaka svoje ure, in nihče ne ve, kdaj pride. Mogoče bom že jutri jaz na vrsti ..."

Nenadoma se ji je zazdelo, da nenavadno razločno, na popolnoma drugače, nov način sliši mukanje krave in živahno kruljenje svinje v hlevu in da dvakrat močnejše čuti vonj gnoja in anega in svojo lastno živo, toplo telo. Kot mršli dih črne krave jo je spreletela misel: "Kako neki, kako neki bo to? Mar se mi bo kri po žilah nenadoma strdila in mi bo vse življenje izgubilo iz oči? Mar bo krava mukala, svinja krulila in solnce kot vedno ogrevalo vse ljudi, jaz, Virka, pa bom ležala stegnjena na tleh?"

Od groze je zadržala po vsem telesu. Vedro ji je padlo iz rok, Virka je planila na dvorišče v solnce. Tako hlastno je arkala arak, kot bi se bila res pravkar izvila smrti iz objema. In vse do noči je imela jasen in vesel občutek svojega močnega, toplega telesa. Ponoči je tuhtala:

"Trava in šivina in ljudje — vse na svetu se rodi, da spet umre, a drugo se vsaj ne muči s mislimi, dočim človek vse premišljuje in skrbi za vse tiste reči, ki so vendar čvrste in neminljive. In čeprav je usojena človeku le kratka ura življenja, se sami vznemirjamo, si delamo silo in mučimo svoje srce."

Zgodaj zjutraj je potrkala na okno Pavlove kočice.

X.

Nekega dne vstopil Pavel kot opljanjen v sobo. Nebojčen amehljaj mu je utripal na obrazu in njegove oči so bile kot pijane. Virka se je čudila. Že mesec dni sta žive la v tesnem sožitju, a še nikoli ga ni videla pijanega. Tudi od ljudi je slišala, da Pavel ne pije.

"Kaj ti je, Pavel? Te je nemara kdo pogostil z žganjem?"

"Vaški župan je prinesel z glavarstva take novice, da so vsi kmetje, ki so jih slišali, kot pijani. Carja so odstavili! ..."

"Odstavili? Kako to? Je kdo drugi prišel?"

(Dolje prihodnjik.)

K. W. Aramit:

Lov na lisice

Ne mine dan, da bi mi gospa Angela po večkrat ne telefonirala.

Bistvo najin pogovorov so zelo pereča vprašanja, na katera je treba nemudoma odgovoriti.

Oni dan, postavim, je nujno potrebovala besedilo najmodernejšega tanga "Pijana mi je padla okrog vratu" ... Zopet drugič vpraša, če je res, da se bo premogel še zopet podražiti ali če je že minila nevarnost papagajске bolesti, od česa prav za prav živi Pipkovic ali če je res še sklenjeno, da se bo prijatelj Edi ločil od svoje žene ... Nedavno bi ji bil moral celo dognati, če ima prav oni profesor, ki je v novinah oznanjal, da nas zadene še pred letošnjo zimo vročinski val.

In gorje mi, če ji ne morem dati takoj potrebne informacije. Gospa Angela je takoj utaljena, k sreči ne na dolgo. Čez dobro me napade z novim, stransko važnim vprašanjem, kakor da se ni nič zgodilo.

Toda od zadnje nedelje kakor da se je udila v nezelo. Naenkrat je telefon nehal peti, nobene vprašanja ni več.

Po gospej Angeli se mi je skoro že to tilo. Hotel sem sam

vprašati, kaj je s njo, pa sem si premislil. Teško je dobiti svez s njo, njen telefon je vedno zaseden.

Davi je končno telefon zopet zapel. Iz slušalke se je začel hripav glas:

— Saj bi me niti ne spoznali, a? Kako divno govorim, a? Ze peti dan lovim lisice.

— Kaj? Na lov hodite? In celo na lisice? Kam pa, če smem vprašati?

— Častna beseda! Po vsem mestu lovim lisice.

— Živo lisice?

— Ne norčujte se iz mene, poredneš! Lisice vendar ... tako, ki se ovije okrog vratu. Z vami je pa res križ ...

— In to je vam vso toliko časa? Ne razumem.

— Nikar ne mislite, da so to mačkine solze. Kupiti pošteno lisico ni tako igračka kakor napi-sati humoresko.

— Seveda, seveda. Oprostite, prosim ...

— No vidite. Nimate pojma, kako sem se nabegala. In vas prehlajena sem že.

— No, ali jo že imate, to preklicano lisico?

— Kaj šel! Saj niti ne vem, če jo sploh dobim ...

— Da bi se kaj takega v Varšavi ne dobilo? Neverjetno!

— Vi ste pa res tepeček. In to naj bo pisatelj! Ne, da bi se ne dobila, toda kupiti jo je te-

ko. Tri dni sem rabila, da sem obhodila vse trgovine in se informirala o cenah. To je vendar važno, mar ne?

— Seveda. Zelo praktični ste.

— Hvala za priznanje. Povem vam pa, da te lisice najbrž ne bom dobila.

— Toda za boga, zakaj takoj tak pesimizem?

— Danes sem že temeljito poučena o položaju. In pravim vam: krasna lisica, ki mi je všeč, je zame predraga, tako poceni mi pa ni po volji. In tako hodim zopet še tretji dan po trgovinah in barantam. Če kupim lisico, vas telefonično obvestim, dotlej pa ...

In odavnila je. Imam vtis, da bo trajal ta lov na lisice še dolgo. Gospa Angela mi da še nekaj časa mir. Hitim torej, da napravim iz tega humoresko. Kajti gospa Angela je govorila čisto resnico, da je lažje napisati veselo zgodbo o lisici, nego ujeti pravo lisico.

Kadar se gostje v hiši

Gospod Koren je obiskal svoje sorodnike. Bil je že zelo lačen. Ko pa je videl, da je že dve popoldne, je vprašal domačega sinčka, kdaj navadno kosijo.

"Navadno ob eni", mu je odgovoril nadebudni dečko. "Kadar je kdo na obisku, pa počakamo, da gre".

—Polanski Pictor.

Ker so princi dandanes precej poceni — kakor pšenica — je tudi miss Alene McFarland (na sliki) dobila svojega princa von Lichtenstaina, s katerim se je poročila v Londonu. Hčerke ameriške plutokracije so izredno vesele, ako vjamejo kakoga bankrotiranega princa.

K. Szaniawski:

ŽIVA VEZ

Gospa Zenobija je imela strašno rada goste. Če bi bilo po njenem, bi jih bila sprejela dan za dnem, toda gospod so-prog je bil v tem pogledu čisto drugačen. Njega je prijel krč vedno, kadar je zapel zvonec in oznanil nepričakovane goste.

Gospod Karłowski je razumel, da so pač taki dnevi v letu, ko se človek ne more izogniti gostom. Ob takih dnevih jih je sprejemal kot nujno zlo, kot šibo božjo, ki je napravila v proračunu varčnega vladnega državnega uradnika vedno večjo ali manjšo luknjo.

Zato se je že pozimi veselil poletnih počitnic, ko vsi znanci odpotujejo iz mesta tako, da poseti kar sami po sebi odpadejo. Zlasti letos med počitnicami so bili prve dni izgledi v tem pogledu zelo dobri. Sin Zbyszek je moral za dva meseca k vojskom, hčerka Halka se je bila pa odpeljala s skavti za vse poletje taborit nekam k morju. Gospod Karłowski je pa ostal z gospo. Zenobijo lepo doma, kajti izdatki za hčerko na počitnicah in sina pri vojakih so bili itak visoki. Moč se je veselil, da bo imel vsaj čez poletje mir pred valiljivimi gosti in da se bo dalo v gospodinjstvu nekaj prištediti.

Pa se je temeljito zmotil. Izkazalo se je namreč, da je ostal čez poletje navezan na mesto tudi dober znanec rodbine, star samec Suchowski, ki je začel tebi nič meni nič hoditi skoro vsak večer na večerjo. Bil je sicer skromen, vse prej kot izbirečen, a vendar ... Večerjo bi se kako pogrešila, gospod Karłowski je poleti rad jedel kisto mle-

NAROČNIKI POZORI

Znamenje (July 31, 1931), pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite je pravečamo, da vam lista ne ustavi-mo. Ako lista ne prejmete, je mogoče ustavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče ustavljen zaradi napake pri naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši naročniki so vsi družbeni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta pa \$3.00. Člani SNPJ doplačajo \$4.50 za leto, za pol leta \$2.25.

Za mesto Chicago in Clevelo za leto \$7.50, pol leta \$3.75, za člana \$6.50.

Za Evropo stane za pol leta \$4.50, za vsa leta pa \$9.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Mladinski List stane za celo leto \$1.20.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

Upravištvu "PROSVETA" 2657 E. Lawrence Ave., Chicago

ko s krompirjem (po taki večerji se dobro spi), a naenkrat ... z gostom je vendarle treba računati, kuhati večerjo, pogrnjati mizo ...

— Da bi ga vrag tega Suchowskega! Kaj mu pa pride na misel? Saj skoro ne mine dan, da bi ne večerjal pri nas ...

— Počitnice so, dragi moj, — je tolažila gospa Zenobija moža. — Vsi naši skupni znanci so se razkropili, razen naju nima v mestu nikogar. Saj je izredno simpatičen in priazen dečko. Pa ti menda vendar ni ...

— Vrag z njim. Izdatki so pa le, ki bi jih ne bilo treba ...

— Pardon, dragi moj! Ti izdatki pa res niso odveč. Ne smeš pozabiti, da je gospod Suchowski najina živa vez s svetom, s kulturo ...

— Kakšna vez, gromaka stre-la? Čemu potrebujeva naenkrat še nekakšno vez?

— Govoriva odkrito. Ali mi daš kdaj denar za gledališče? Mi kupiš kdaj knjigo, ki bi jo rada čitala? — se je začela razburjati gospa Zenobija.

— Saj vendar veš, da pri mojih dohodkih ...

— Saj to je tisto! Gospod Suchowski ima pa svez. Včas pa le prinese vstopnico. In knjigo, ki bi jo rada čitala, mi vedno dobi pri znancih ali v knjižnici. Sam dobro veš, kako sem želela čitati "Sveška". In kdo mi ga je preskrbel? Gospod Suchowski! Ljubezniv, vedno dobrodošel človek in za to se kar sprijazni z mislijo, da bo hodil k nam na večerjo. Pravim ti, to je živa vez s svetom in z njegovo kulturo!

Ali sta se naročili Prosveto ali Mladinski list svojim prijateljem ali sorodnikom v domovino? To je edini kar trajne vrednosti, ki ga se mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

V parterju je dražje!

Škoti so veliki skopuhi, saj veste. Zato se redko zgodi, da gre kdo v gledališče. Če pa že gre, vzame tudi svoje otroke s seboj — naj imajo tudi oni kaj od tega, če že mora drago plačati to zabavo.

Tako je zadnjič šel mister Cheep s svojim najmlajšim gledat neko ljudsko igro. V tretjem dejanju se pri posebno napetem prizoru nagne mladi Freddy daleč čez naslonilo. Ves razburjen ga prime oče za ovratnik:

"Za Boga, Freddy, da mi ne padeš v parter! Spodaj je dva šilinga dražje!"

On ni bil

"No, Janez, kako si prišel ali iz gostilne domov?"
"Prišel sem že, samo, ko sem šel doma po stopnicah, mi je nekdo stopil na roko. Ta je moral biti pošteno pijan."

Oslaboli živel se ojačajo

Nuga-Tune vedno zdravilo, ki očisti bolnikovih živih celic in odvrnejo oslabljenosti, mizice in živinske organe. Vse dobro zdravilo, očisti bolnikovih celic, mizice in živinske organe. Vse dobro zdravilo, očisti bolnikovih celic, mizice in živinske organe. Vse dobro zdravilo, očisti bolnikovih celic, mizice in živinske organe.

Agitirajte za Prosveto!

NAROČITE SI DNEVNIK LIST PROSVETA

Členjeni brat (sestra) S. N. P. J. I.

Po sklepu 9. redne konvencije se sedaj lahko naroči na List Prosveta in prijete eden, dva ali tri člani iz ene družine in iz enega naslova k naročnini. List Prosveta stane za vse enake, za člana ali nečlane \$6.00 za leto, \$3.00 za pol leta. Člani se plačajo pri ocenitvi \$1.20 za tednik, \$1.20 za dva tednika, \$1.20 za tri tednika. Če se plačajo pri ocenitvi, dva ali tri člani iz ene družine k eni naročnini. Torej sedaj ni varstva, veči, da je list po-drag za člana S. N. P. J. List Prosveta je vso lastnina in gotova je skro v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Torej sedaj imate priliko, da se tudi vi naročite na dnevnik Prosveta. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrž. države in Kanado \$6.00	Za Clevelo in Chicago je.....\$7.50
1 tednik in..... 4.00	1 tednik in..... 4.50
2 tednika in..... 2.00	2 tednika in..... 2.25
3 tednika in..... 2.00	3 tednika in..... 2.25

Ispolnite spodnji kupen, pošljite potrebne vrede denarja ali Menor Order v plačilo in si naročite Prosveto, list, ki je vso lastnina.

Pejzajski slikar kakor hitro katoliški članov pravega biva član SNPJ ali če se posveča proči od družine in bo nabavil sam svoj list tednik, ki moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vso listu Prosveta. Ako tega ne store, tedaj mora upravništvo sniti datum za to vso naročnino.

PROSVETA, SNPJ, 2657 E. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Prišlešmo pošljite naročnino za list Prosveta vso \$.....

Ima Čl. družine

Naslov Država

Mesto Država

Nov naročnik Star naročnik

Ustavite tednik in ga pripljite k moji naročnini od sledoših članov moji družine:

Ima Čl. družine

STAR IN ZVESTI PRIJATELJ

Je ta poznana banka vsem svojim odjemalcem, katerim vedno rada pomaga in daje nasveta. Ona obavlja vseh vrst bančne posle in prodaja "šifkarte" vseh družb.

Ne pozabite se obrniti na njo kadar kaj potrebujete.

Vaši prihranki so zavarovani pri

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 BLUE ISLAND AVENUE

CHICAGO, ILL.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in sliče, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojavnja daje ročno ročno. Cene umerné, unijako dele prv vrsta.

Člani se plačajo pri ocenitvi

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 E. Lawrence Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTRENA POJASNILA